

шляхом, і фінансуванню тероризму”, що була розроблена за участю більш ніж 50 державних органів України, в тому числі Служби безпеки України та Державного комітету фінансового моніторингу України. Вказаний План заходів є головною програмою діяльності національної системи протидії легалізації злочинних доходів, яка забезпечує протягом року запровадження спільних злагоджених заходів державних органів і фінансових установ щодо мінімізації ризиків використання економічної та фінансової системи країни з метою відмивання кримінальних доходів.

Разом з цим найбільш важливим аспектом, який залишається не врегульованим, є проблема оперативного отримання інформації, яка належить до відомостей, що містять банківську таємницю. Підсилення ролі банківської системи в протидії легалізації кримінальних доходів доцільно розпочати з урегулювання цього поняття. Адже очевидним є той факт, що банківська таємниця може бути ефективним засобом приховування злочинних доходів і створювати достатньо серйозні проблеми у виявленні фінансових операцій, пов’язаних з їх легалізацією.

Тож серед пропозицій вдосконалення національної системи протидії відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом, – чітка правова регламентація та наближення поняття “банківська таємниця” до міжнародних стандартів, а також спрощення процедури отримання правоохоронними та іншими державними органами від банків документів, що містять банківську таємницю.

О.В. Мовчан, ХРКЦ ВКЦ ВРД АО “УкрСиббанк”

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЛІМІТУ ОВЕРДРАФТУ В УПРАВЛІННІ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ

У період з 2005 до 2008 року спостерігалось швидке зростання обсягів кредитних вкладень банків в економіку України. Загострення конкурентної боротьби між банками спонукало їх вдаватися до цінових і нецінових методів залучення клієнтів – до зниження вартості кредитних ресурсів, до впровадження лояльних умов кредитування, а саме – зниження початкових внесків, дисконтів при оцінці вартості забезпечення, збільшення можливих сум кредитування на одного позичальника.

Вищевказані фактори стали причиною стрімкого збільшення частки проблемних активів у кредитному портфелі банківської системи, коли в 2008 році відбулося падіння обсягів грошових надходжень, зумовлене розвитком фінансової кризи: на рахунки юридичних осіб – від виручки від реалізації, фізичних осіб – у вигляді оплати праці та інших виплат. Насамперед це відобразилося на овердрафтному кредитуванні,

бо строк повернення кожного транша за овердрафтом традиційно становить не більше ніж 30 днів, тобто недостатність або відсутність надходжень майже одразу призвели до неповернення таких кредитів.

Таким чином, актуальною проблемою залишається управління кредитним ризиком при овердрафтовому кредитуванні. Одним із методів управління є методика розрахунку ліміту овердрафту, який є максимально можливою сумою боргу позичальника перед банком за овердрафтом, що за розрахунками банку позичальник може повернути банку вчасно і в повному обсязі.

У процесі з'ясування ступеня та стану дослідження проблеми кредитування за овердрафтом було опрацьовано більше 40 джерел. У результаті обробки було з'ясовано, що відомості про кредитування за овердрафтом відрізняються як за ступенем дослідження, так і за змістом. Слід відзначити дефіцит істотної інформації стосовно методичних розробок прикладного характеру із визначення оптимальних умов кредитування, а також наявність досліджень з аналізу певних аспектів овердрафту. У дослідженнях А. Вожжова набули розвитку методи управління ресурсами і прогнозування заборгованості за овердрафтом. Д.В. Орехов досліджував проблеми взаємозв'язку овердрафтного кредитування та обігу грошових коштів і стану розрахунків між підприємствами в економіці країни.

З огляду на відсутність ґрунтовних наукових досліджень банки самостійно визначають методика розрахунків лімітів овердрафту. Проведений аналіз таких методик трьох великих системних банків і двох середніх регіональних продемонстрував значні варіації умов розрахунку такого ліміту. У методиках застосовуються:

- коефіцієнти на базі нефінансового аналізу та ретроспективний аналіз надходжень на рахунки, на основі яких банк визначає ймовірність вчасного повернення позичальником кредиту шляхом прогнозу ймовірних надходжень на рахунок позичальника в майбутньому;
- розрахунок ліміту овердрафту на базі оцінки фінансового стану позичальника, визначеного за нормативними документами НБУ, з незначним урахуванням нефінансових факторів;
- детальний аналіз надходжень на рахунки з урахуванням результатів аналізу фінансового стану позичальника, дебіторів позичальника та стану розрахунків за контрактами.

Можна зробити висновок про необхідність подальших наукових досліджень у напрямку розробок обґрунтованих методик визначення ліміту овердрафту, що мають передбачати баланс між прийнятним рівнем кредитного ризику, привабливими для клієнтів умовами кредитування, швидкістю прийняття банком рішення та рівнем складності методики аналізу.